

LIIDU VÄLISASJADE
JA JULGEOLEKUPOLIITIKA
KÕRGE ESINDAJA

Strasbourg, 22.11.2016
JOIN(2016) 52 final

ÜHISTEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Uuendatud partnerlus Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikidega

{SWD(2016) 380 final}
{SWD(2016) 381 final}

Sisukord

1. SISSEJUHATUS.....	4
2. ELI STRATEEGILISED HUVID	5
3. KONKREETSETELE PRIORITEETIDELE RAJATUD POLIITILINE PARTNERLUS.....	7
3.1 ELi prioriteedid partnerriikide suunas.....	8
3.1.1 Edendada rahumeelseid ja demokraatlike ühiskondi, head valitsemistava, õigusriigi põhimõtet ja inimõigusi kõigile	8
3.1.2 Edendada kaasavat ja jätkusuutlikku majanduskasvu ja inimväärsete töökohtade loomist kõigile.....	9
3.1.3 Rände ja liikuvuse muutmine võimalusteks ning probleemide üheskoos lahendamine	11
3.1.4 Inimarengu ja -väärkuse tagamine	12
3.1.5 Keskkonna kaitsmine ja kliimamuutustega võitlemine	13
3.1.6 Ühiseid probleeme käsitlev liit.....	14
3.2. Piirkondade järgi kohandatud ELi prioriteedid	14
3.2.1 Aafrika.....	14
a. Rahu ja julgeolek, stabiilsus, demokraatia, õigusriigi põhimõte, hea valitsemistava ja inimõigused	15
b. Vastastikused majanduslikud võimalused säästva arengu tagamiseks	16
c. Rände ja liikuvuse juhtimine	17
d. Inimareng	18
3.2.2 Kariibi mere piirkond	19
a. Rahu ja julgeolek, demokraatia, õigusriigi põhimõte, hea valitsemistava ja inimõigused	19
b. Piirkondlik integratsioon, kaasav ja jätkusuutlik majanduskasv, kaubandus ja töökohtade loomine	20
c. Inimareng	20
d. Kliimamuutus ja loodusvarade säästev majandamine	21
3.2.3 Vaikse ookeani piirkond.....	21
a. Hea valitsemistava, inimõigused ja sugu.....	22
b. Kaasav ja jätkusuutlik majanduskasv.....	22
c. Kliimamuutus ja loodusvarade säästev majandamine	23
4. SIHIPÄRASEM JA PAINDLIKUM PARTNERLUS	24
4.1 Saadud kogemused	24
4.2 Tugevale piirkondlikule lähenemisele rajatud paindlik partnerlus.....	25
4.2.1 Valikud	25
4.2.2 Väljapakutud valik	26

4.2.3 Laienemine AKV riikidest kaugemale	26
4.3 Mitmetasandiline, mitut sidusrühma hõlmav partnerlus koos peamiste koostööpõhimõtetega ..	27
4.3.1 Peamised koostööpõhimõtted	27
4.3.2 Subsidiaarsus- ja täiendavuspõhimõtted.....	27
4.3.3 Osalejad	27
4.4 Parem partnerlus	28
4.4.1 Mitmekesine partnerlus	28
4.4.2 Rakendamise viisid.....	28
4.5 Partnerlus, mida toetab õige institutsiooniline ülesehitus	28
4.6 Partnerlus, mida toetab õigusraamistik.....	29
4.7 Järgmised sammud	29

1. Sissejuhatus

2000. aasta juunis Cotonou¹ allkirjastatud partnerlusleping Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikide rühma ning Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide vahel kaotab kehtivuse 2020. aasta veebruaris. Pooltevahelised läbirääkimised edaspidiseid suhteid reguleerivate sätete läbivaatamiseks peavad algama hiljemalt 2018. aasta augustis². Üle 100 riigi kogurahvastikuga umbes 1,5 miljardit inimest hõlmava partnerluslepingu (Cotonou partnerlusleping (CPA)) kehtivuse kaotamine tähendab strateegilist võimalust ELi suhete värskendamiseks oma partneritega Aafrikas, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonnas, võttes arvesse muutunud üleilmset olukorda ning keskendudes ühiseid huve, eesmärke ja jagatud vastutust käsitlevale partnerlusele.

Käesolevas teatises esitatakse AKV riikide vahelise poliitilise partnerluse ideed ja väljapakutud elemendid. See tugineb rahvusvaheliselt kokkulepitud ÜRO 2030 tegevuskaval³, milles esitatakse ühiste eesmärkide üldkogum, ning ELi üldisel välis- ja julgeolekupoliitika strateegial⁴, milles antakse strateegilisi juhiseid ELi välisjuhuide ja -ambitsioonide kohta. Teatis on ka kooskõlas komisjoni ettepanekuga muuta Euroopa konsensust arengu küsimuses⁵.

EL pakub ühiste eesmärkide poole püüdlemisel abi partneritele, sarnaseid seisukohti jagavatele riikidele ja piirkondlikele rühmadele. Euroopa Komisjon ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja on väga huvitatud ühisvastutuse põhimõttel põhinevatesse partnerlustesse investeerimisest, et neist saaksid tõelised partnerlused. See eeldab, et partnerriigid osalevad positiivselt meelestatuna ja sarnaste ambitsioonidega.

AKV riikide vaheline pikaajaline suhe on hea lähtekoht uuendatud poliitilise partnerluse loomisel. Kummagi poole partnerid peaksid tegema olulisi muudatusi, et muuta oma tulevane suhe tänapäevasele ülesandele vastavaks ja luua võimas liit, mis saavutab põhiprioriteedid. Neid prioriteete, muutunud olukorda ja Cotonou partnerluslepingu rakendamisel saadud kogemusi silmas pidades ei oleks võimalik pakkuda lihtsalt Cotonou partnerluslepingu pikendamist. Komisjon ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja leiavad, et otsuse tegemine ja rakendamine on vaja viia piirkondlikele tasanditele. Lisaks sellele peaksid tulevased suhted ühendama AKV riike ja naaberpiirkondi, mis ei ole kehtiva Cotonou partnerluslepingu osalised, kuid millel on tähtis roll seoses ELi eesmärkide saavutamiseks.

Selleks et valmistada ette AKV-ELi suhete täpsustamist 2020. aastale järgnevaks ajaks, alustasid komisjon ja kõrge esindaja 2015. aastal mõttevahetusprotsessi avaliku konsultatsiooni kaudu⁶. Lisaks peeti arutelusid peamiste sidusrühmadega ja 2016. aasta juulis

¹ 2007/483/EÜ, EÜT L 317, 15.12.2000

² Cotonou partnerluslepingu artikli 95 lõige 4

³ „Muudame oma maailma: säästva arengu tegevuskava aastani 2030“, Ühinenud Rahvaste Organisatsioon (ÜRO) A/RES/70/1

⁴ Ühtne visioon, ühine tegevus: tugevam Euroopa. Euroopa Liidu üldine välis- ja julgeolekupoliitika strateegia, 28. juuni 2016 <http://europa.eu/globalstrategy/en/shared-vision-common-action-stronger-europe>

⁵ Uue Euroopa arengukonsensuse ettepanek, teatis (COM(2016) 740 final)

⁶ Ühise konsultatsioonidokumendi JOIN(2015) 33 ja selle tulemused leiate aadressilt:

http://ec.europa.eu/europeaid/public-consultation-eu-acp-new-partnership_en

avaldati Cotonou partnerluslepingu rakendamise esimese 15 aasta hinnang⁷. Käesolevale teatisele lisatud mõjuhinnangu⁸ raames on uuritud erinevaid tulevaste suhete võimalusi. Kõnealune töö oli käesoleva teatise alus.

2. ELi strateegilised huvid

Olukord maailmas on oluliselt muutunud alates 2000. aastal sõlmitud Cotonou partnerluslepingust, mis jätkas 1975. aastast pärineva Lomé konventsiooni traditsioone. Cotonou partnerluslepingu kehtivuse kaotamine annab võimaluse muuta partnerlus eesmärgipäraseks, pidades silmas muutunud maailma tänapäevaseid probleeme. Esiteks, ELi üldine välis- ja julgeolekupoliitika strateegia on pannud aluse tugevamale ELi tegevusele maailmas. Tegevuskava 2030 ja Addis Abeba tegevuskava⁹ kohane säästva arengu eesmärkide raamistik on käivitanud kõrgelennulise ning laiaulatusliku üldise reformikava.

See tuleb ajal, mida iseloomustavad püsivad ebakindlad ja haavatavad olukorrad, riikidesisene ja -vaheline ebahühtlane areng ning kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi halvenemise kiirelt kasvavad kahjulikud mõjud, mis kahjustavad maailma eri osade sotsiaalset ja majanduslikku stabiilsust. Eelkõige seisab suur hulk AKV riike silmitsi märkimisväärsete probleemidega, mis on seotud konfliktide, vaesuse, tööpuuduse ja inimväärse töö puudumise, suureneva ebavõrdsuse, inimõiguste rikkumise, korrupsiooni, kliimamuutuste kahjulike mõjude, piiratud loodusvaradele avaldatava surve ja ökosüsteemide halvenemise ning ka ebahühtlase integreerimisega maailmamajandusse. Äärmusliku ja kroonilise vaesuse koondumine ebakindlatesse riikidesse on reaalsus. Struktuursed ja korduvad kriisid tekitavad püsivalt raskeid humanitaarhädalukordi, mis panevad kõigi riikide ja kogukondade vastupanuvõime proovile. Lisaks on paljudes partnerriikides rahvastiku kasv kiirem kui majanduskasv. Kõik see takistab jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu ning töökohtade loomist, mida on vaja selleks, et pakkuda elus positiivset väljavaadet ja ainukordseid võimalusi, eriti noortele ja kõige haavatavamatele inimestele.

See keeruline keskkond loob viljaka pinnase äärmuslusele, terrorismile ja muudele organiseeritud kuritegevuse vormidele, kaasa arvatud inim-, uimasti- ja relvakaubandusele ning küberkuritegevusele. Need suundumused on avaldanud ülekanduvat negatiivset mõju ELi ja selle kodanike julgeolekule ning majanduslikule jõukusele. Samuti on see üks ebaseadusliku sisserände ja sundrände algpõhjuseid. Euroopa rände tegevuskava¹⁰, 2015. aasta novembris ühiselt kokkulepitud Valletta deklaratsiooni ja tegevuskava¹¹ ning ka

⁷ Cotonou partnerluslepingu hinnangu SWD(2016) 250 leiate aadressilt:

https://ec.europa.eu/europeaid/policies/european-development-policy/acp-eu-partnership-after-2020_en

⁸ Mõjuhinnangut käsitlev komisjoni talituste ühine töödokument JOIN(2016)380

⁹ http://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2015/08/AAAA_Outcome.pdf

¹⁰ COM(2015) 240 final, kättesaadav aadressil: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/index_en.htm

¹¹ Kättesaadav aadressil: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/11/12-valletta-final-docs/>

Euroopa rände tegevuskava alusel ELi ja kolmandate riikide uue partnerlusraamistiku loomist käsitleva teatisega¹² kehtestatakse selge raamistik.

Cotonou partnerluslepingu hinnangust ilmneb, et see on aidanud märkimisväärselt kaasa vaesuse kaotamisele ning põhiteenustele parema ja õiglasema juurdepääsu tagamisele. Ent pilt on segane seoses oluliste osade (inimõigused, demokraatia ja õigusriigi põhimõtted) järgimisega AKV riikide poolt. Lisaks ei ole toodud veenvaid ja ühiseid vastuseid kriitilise tähtsusega probleemidele, nagu ränne ja liikuvus.

Samal ajal on paljudes AKV riikides toimunud märkimisväärne majanduskasv. Üha paremad ühendusvõimalused, vastastikune sõltuvus, teaduse ja tehnika areng ning tihedam kaubavahetus on avanud uusi võimalusi suurema üldise jõukuse saavutamiseks. Üha rohkem AKV majandusi pakub üha rohkem võimalusi seoses investeringutasuvusega, ka Euroopa ettevõtetele. Cotonou partnerluslepingu hinnangust nähtub, et see on võimaldanud saavutada edu partnerriikide integreerimisel maailmamajandusse. Kaubavood AKV riikidesse ja neist riikidest on suurenenud, samuti kuulub üha rohkem AKV riike Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) ja neil on üha suurem roll rahvusvahelistel kaubandusläbirääkimistel. Majanduspartnerluslepingute sõlmimine ja rakendamine on olnud olulised verstapostid. Ent hetkeolukord seoses majanduse mitmekesistumise, lisandväärtuse suurendamise ja kitsast tootevalikust sõltuvuse vähendamise ning ka üha suuremat ebavõrdsust põhjustavate hüvede ümberjaotamisega ei ole rahuldav.

Tekkinud on veel üks uus reaalsus, mis on seotud suurema piirkondliku dünaamika ning piirkondlike organisatsioonide, Aafrika puhul mandrit hõlmava organisatsiooni – Aafrika Liidu, tähtsusega. Cotonou partnerluslepingu hinnangust ilmneb, et see ei ole suutnud tegeleda kõnealuste oluliste arengusuundadega, mida tuleks käsitleda tulevase partnerluse otsuste tegemisel ja institutsioonilises ülesehituses.

Lõpuks mängivad partnerriigid üha olulisemat rolli üleilmsete probleemide lahendamisel, mida oma olemuse tõttu ei suuda EL üksi lahendada. Sellega seoses on kliimamuutused endiselt üks kõige suuremat tähelepanu nõudvaid ohte säästva arengu saavutamisele ELis ja maailmas. Uute jõudude esilekerkimine, mis ei edenda alati samu väärtusi ja tegevuskavasid, on lisaargument, miks peaks suurendama jõupingutusi, et saavutada ELi partneritega konsensus peamistes ülemaailmsetes valupunktides ning ühiselt edendada positiivset tegevuskava. Kui ELi eesmärk on mõjutada ja edendada mitmepoolsetel eeskirjadel põhinevat korda, on seega olulised tihedam dialoog ja koostöö AKV riikidega. Ent hinnangust nähtub, et partnerlusega pole neid eesmärke piisavalt saavutatud. Tulemusi silmas pidades on peamistes rahvusvahelistes aruteludes puudunud reageerimine ja tegelik koostöö partnerite vahel.

Kõnealused probleemid ja võimalused on keskpikas perspektiivis sellise tähtsusega, et eeldavad kiireloomulist otsustavat tegevust koos partneritega.

ELi huvides on otsida uut poliitilist partnerlust, mis keskendub rahumeelsete, stabiilsete, hästi reguleeritud, jõukate ja vastupanuvõimeliste riikide ning ühiskondade loomisele oma piiridel

¹² COM(2016) 385 final, kättesaadav aadressil: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package/docs/20160607/communication_external_aspects_eam_towards_new_migration_ompact_en.pdf

ja neist kaugemal. Vastupanuvõimelise riigi alus on ühiskond, mida iseloomustavad demokraatia, usaldus institutsioonide vastu ja säästev areng.

Samuti on ELi huvides otsida uut poliitilist partnerlust, mis saavutab üleilmseid probleeme lahendava mitmepoolsetel eeskirjadel põhineva korra eesmärgi. Edukatel läbirääkimistel Pariisi kliimamuutuste kokkuleppe¹³ üle ilmnes, et selliste strateegiliste liitude loomine mõjutab positiivselt rahvusvaheliste läbirääkimiste tulemusi.

Kõnealuste ELi huvide saavutamiseks peaks ELi vajaduste rahuldamise kava keskenduma järgmistele konkreetsetele prioriteetidele, mis on vastastikku sõltuvad ja üksteist täiendavad.

Konkreetsed prioriteedid	
1	Edendada rahumeelseid ja demokraatlikke ühiskondi, head valitsemistava, õigusriigi põhimõtet ja inimõigusi kõigile
2	Ergutada kaasavat ja jätkusuutlikku majanduskasvu ning inimväärsede töökohtade loomist igaihele
3	Muuta liikuvus ja ränne võimalusteks ning lahendada probleemid üheskoos
4	Edendada inimarengut ja -väärikust
5	Kaitsta keskkonda ja võidelda kliimamuutustega
6	Ühendada jõud rahvusvahelisel areenil ühist huvi pakkuvates valdkondades

Tulevase partnerluse peamised elemendid on toodud allpool.

3. Konkreetsetele prioriteetidele rajatud poliitiline partnerlus

Uue poliitilise partnerluse esimene element peaks selgitama ühiselt kokkulepitud eesmärgi, väärtusi, põhimõtteid ja kohustusi. Seejärel tuleb neid kohandada erinevate piirkondadega, et kajastada nende eripära. Muude AKV riikidest väljapoole jäävate huvitatud partnerite abistamist tuleks aktiivselt uurida (vt punkt 4.2.3).

3.1 ELi prioriteedid partnerriikide suunas

3.1.1 Edendada rahumeelseid ja demokraatlike ühiskondi, head valitsemistava, õigusriigi põhimõtet ja inimõigusi kõigile

Tulevane partnerlus peaks põhinema ühisel kindlal kohustusel edendada ja austada demokraatlikke ja õigusriigi põhimõtteid, üldisi inimõigusi ja põhivabadusi kõigile; austada inimväärikust ning võrdsust ja solidaarsuse põhimõtteid; ja head valitsemistava. Eriti peaks tähelepanu pöörama soolisele võrdõiguslikkusele, kõige haavatavamatele inimestele ja

¹³ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastuvõetud Pariisi kokkulepe FCCC/CP/2015/L.9/rev.1

noortele, et innustada veelgi tegema vastastikuseid jõupingutusi demokraatliku valitsemistava ja kõigile inimõiguste tagamiseks. Paljudes partnerriikides on need elemendid juba kindlalt paigas või juurdumas. Ent edusammudest ei piisa selleks, et säästva arengu jõupingutused saaksid kinnistuda.

EL edendab eeskirjadel põhinevat ülemaailmset korda, mille peamine põhimõte on mitmepoolsus ja mille keskmes asub Ühendatud Rahvaste Organisatsioon, et pakkuda ülemaailmselt avalikke hüvesid ning anda panus rahumeelse ja jätkusuutliku maailma saavutamisele. Seetõttu peaks partnerlus põhinema ÜRO põhikirja ja rahvusvahelise õiguse põhimõtete täielikul järgimisel ning partnerlusel peaks olema aktiivne roll selles raamistikus.

Partnerlus peaks edendama rahu, stabiilsust ja julgeolekut, sealhulgas inimeste julgeolekut ja vastupanuvõimet, et tagada kriitilise tähtsusega võimaldava tingimusena säästev areng ja jõukus. Säästvat arengut ei saa saavutada ilma rahu ja julgeolekuta ning jätkusuutlikku rahu ei saavutata ilma arenguta ja vaesuse kaotamiseta. Destabiliseerimise ja selle algpõhjustega võitlemine on samuti oluline ELi enda julgeoleku ja jõukuse tagamiseks. Sisejulgeolek sõltub rahust väljaspool ELi piire. Sellega seoses peaks tulevases partnerluses kajastuma vajadus konfliktide ja kriiside, sealhulgas ennetamise ja lahendamise kõikehõlmava lähenemise järele, hõlmates ka sõjalisi ja tsiviilvõimeid (ning nende koostõimet). See peaks arvesse võtma mitmeid mõtmeid ja tegutsema konfliktiolukorra kõikides etappides tihedas koostöös mandri ja piirkondlike organisatsioonide ning ka ÜROga.

Partnerlus peaks keskenduma õigusriigi põhimõtte tagamisele. See on põhiväärtus, säästva arengu vajalik alus, konflikti ennetamise põhikomponent ning muudes ELi jaoks huvipakkuvates piirkondades tehtava eduka koostöö alus. Selle väärtuse saavutamiseks tuleb selgelt pühenduda eeskätt tõhusa ja sõltumatu õigusemõistmise edendamisele kodanikele ja ettevõtetele. Samuti tuleb tegeleda karistamatusega rahvusvahelist üldsust puudutavate rängimate kuritegude puhul, sealhulgas tunnustades siseriiklike kriminaaljurisdiktsioonide ja Rahvusvahelise Kriminaalkohtu vaheliste rollide täiendavust õiguse ja lepituse saavutamisel. Korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus on samuti oluline demokraatlike institutsioonide tõhususe, soodsa ettevõtluskeskkonna ja loodusvarade, sealhulgas maavarade säästva majandamise seisukohast.

Partnerlus peaks võimaldama võtta ühiseid meetmeid Euroopat ja partnerriike ähvardavate üha globaalsemate julgeolekuohtude, eriti terrorismi ja äärmusluse ning ka organiseeritud kuritegevuse ja ebaseadusliku kaubanduse kõigi vormide, sealhulgas inimeste, eluslooduse, uimastite ja ohtlike materjalide ebaseadusliku kaubandusega tegelemisel. See peaks hõlmama ka küberjulgeoleku edendamist, elutähtsa taristu kaitset ning meresõidu ja tsiviillennunduse turvalisust. Samuti peaks partnerlus tugevdama ühist pühendumist massihävitusrelvade levikuga võitlemisele, sealhulgas kahesuguse kasutusega kauba kontroll ning võitlus väike- ja kergrelvade ebaseadusliku valmistamise, vahendamise, levitamise, liigse kogunemise ja kontrollimatu levikuga.

Partnerlus peaks soodustama tõhusat tegevust kõigil tasanditel (kohalikul, riiklikul, piirkondlikul, mandri ja rahvusvahelisel) ning see peaks tagama kõigi sidusrühmade süstemaatilise kaasamise põhimõtete ja võetud kohustuste austamisel. Uus partnerlus peaks tuginema kogemustele, mis on saadud poliitilise dialoogi kui usaldusväärse ja paindliku

protsessi käigus kõigis huvipakkuvates küsimustes pideva, põhjaliku ja ulatusliku tegevuse tagamiseks. See peaks jätkuvalt tuginema intensiivsemale poliitilisele dialoogile ja lisama konsulteerimise demokraatlike põhimõtete, õigusriigi põhimõtte, kõigile tagatud inimõiguste ja hea valitsemistava austamisega seotud tundlikes küsimustes ning andma võimaluse peatada viimase abinõuna suhted kas osaliselt või täielikult. Uus partnerlus peaks hõlbustama suuremat osalemist koos paljude valitsusväliste osalejatega, kaasa arvatud kodanikuühiskonna ja erasektoriga.

3.1.2 Edendada kaasavat ja jätkusuutlikku majanduskasvu ja inimväärsete töökohtade loomist kõigile

Paljudes partnerriikides on viimasel aastakümnel toimunud muljetavaldav majanduskasv. Sageli on majanduskasv olnud kiire, kuid madalalt lähtetasemelt, ning majanduse mitmekesistamine ja täiustamine on enamikus riikides tihti nõrgad. Enamik majandusi on jätkuvalt väga haavatavad majandus- ja looduskriiside suhtes ega näe ette vajalike töökohtade loomist. Lisaks ei muutu nad veel piisavalt kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu suunas, eriti säästva tarbimise ja tootmise ning ressursitõhususe valdkonnas. AKV riikide integreerimine maailmamajandusse suurema kaubanduse ning üleilmsete väärtusahelatega seostamise kaudu ei ole saavutanud oodatud taset. Säästva arengu eesmärkides toodud kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu ning inimväärsete töökohtade loomine on eluliselt tähtis partnerite stabiilsuse ja jõukuse tagamiseks. Samuti on see oluline positiivsete ülekanduvate mõjude avaldamiseks ELile. Seetõttu peaks partnerlus eelkõige keskenduma kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu peamistele põhjustajatele.

Makromajandusliku stabiilsuse, sealhulgas finantsüsteemi stabiilsuse edendamine on jätkuvalt kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu eelduseks. See on eriti oluline üha rohkem omavahel seotud majandus- ja finantsmaailma kontekstis, kus on palju tärkava turumajandusega riike ja seotud finantsturge. Jätkusuutmatu jooksevkonto ja eelarve puudujääk, vahetuskursside liigsed kõikumised ja inflatsioon ehk majandustegevuse suur volatiilsus raskendavad investoritel majanduslike võimaluste kavandamist ja etteaimamist. Selline kontekst takistab valitsusel sidusa poliitika rakendamist ja tõhusat eelarvehaldust.

Riigi rahanduse usaldusväärse juhtimise edendamine ning riigi rahaliste vahendite kasutamise tõhus kontrollimine on seega kriitilise tähtsusega. See hõlmab tõhusate, tulemuslike, õiglaste ja läbipaistvate maksusüsteemide edendamist ning võitlemist pettuse ja ebaseaduslike finantsvoogude vastu. Riigi rahanduse usaldusväärne juhtimine on hea valitsemistava põhielement ning tõhusa ja vastupidava avaliku sektori põhialus. See peaks kaasa tooma suuremad riigitulud, mis on muudetud tulemuslikult ja tõhusalt avalikeks hüvedeks ning teenusteks.

Uus partnerlus peaks edendama ka erasektori tugevamat rolli kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu ning töökohtade loomisel. See nõuab tugevamaid meetmeid poliitika ja reguleeriva raamistiku ning ka ärikliima täiustamiseks. Erilist tähelepanu tuleb pöörata investeerimiskliimale ja suurema investeerimisvajadusega tegelemisele.

Hästitoimivate tööturgude edendamine peaks olema uues partnerluses tähtsal kohal. Neid on vaja töötajatele inimväärsete töökohtade tagamiseks, sealhulgas ülemineku kaudu

mitteametlikult majanduselt ametlikule ning töötingimuste, tervishoiu ja -ohutuse ning sotsiaalkaitse kättesaadavuse parandamise teel.

Erilist tähelepanu tuleks pöörata jätkusuutlikule ja keskkonnahoidlikule põllumajandus- ja toiduainete sektorile. Partnerriikides jääb see sektor üheks peamiseks säästvat arengut ja eriti toiduga kindlustatust, töökohtade loomist ja vaesuse kaotamist võimaldavaks teguriks, olles samas kliimamuutustest eriti ohustatud.

Sellist jätkusuutlikku käsitlust kohaldatakse ka kalanduse ja vesiviljeluse suhtes. Ookeanide parem üleilmne majandamine on oluline merendustegevuse kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu soodustamiseks, tagades samal ajal tervislikud, puhtad ja ohutud ookeanid. Sellega seoses peaks partnerlus kujundama ookeanide rahvusvahelist majandamist ÜROs ning ka muudes asjaomastes mitmepoolsetes foorumites. Tuleks tugevdada ühist võitlust ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügiga.

Üks peamisi kaasavat ja jätkusuutlikku majanduskasvu võimaldavaid tegureid on taristu, eriti sellise taristu, mida on vaja piirkondliku majandusliku integratsiooni edendamiseks, maailmaturule pääsemiseks, kriitiliselt isoleeritud alade avamiseks ja liikuvuse hõlbustamiseks tihedalt asustatud asulates, kaasa arvatud säästvate transpordi- ja energiavõrgustike väljatöötamine. Erilist tähelepanu tuleks pöörata info- ja kommunikatsioonitehnoloogia väljatöötamisele ja levitamisele, tagades kõikidele taskukohased ühendamisvõimalused ja laiema juurdepääsu digitaalarakendustele, ning ka teaduse ja tehnoloogia ning teadusuuringute ja innovatsiooni edendamine on kriitilise tähtsusega majanduslike investeeringute ja kiirendatud arengu seisukohast.

Partnerlus peaks töötama puhastele, moodsatele, taskukohastele, turvalistele ja usaldusväärsetele energiateenustele üldise juurdepääsu tagamise nimel. Tuleks edendada energia säästmist, -tõhusust ja taastuvaid energialahendusi, pidades silmas ka kliimaga seotud üleilmsetele probleemidele avalduvat mõju.

Kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu ning töökohtade loomise otsingul peaks partnerlus edendama kaubandust, mis võib olla võimas majanduskasvu mootor, aidates samuti kaasa integreerumisele ja poliitilisele stabiilsusele. Kaubandus annab ELi ja partnerriikide ettevõtetele võimaluse oma turgusid laiendada ja inimestele võimaluse saada parimaid tooteid konkurentsivõimeliste hindadega.

Tulevased kaubandussuhted partnerriikidega peaksid toimuma kooskõlas mitmepoolsete eeskirjadega. WTO nõuetele vastavad majanduspartnerluslepingud koos nende ühiste institutsioonide ja siduvate evolutsiooniliste kohustustega peaksid jätkuvalt olema AKV-ELi kaubavahetuse põhiinstrumendid. Olemasolevaid majanduspartnerluslepinguid saab poolte kokkuleppel laiendada, et lisada majanduspartnerluslepinguga hõlmatud piirkondadesse rohkem riike, ja süvendada, et lisada rohkem olulisi valdkondi.

Üleilmastumine, üleilmsete väärtusahelate teke ning piiritaguste probleemide üha suurem tähtsus nõuavad kõikide kaubandus- ja sellega seotud valdkondade terviklikku käsitlust. Seega peaks uus partnerlus tugevdama osapoolte koostööd ja dialoogi teenuskaubanduses ning muudes kaubandusega seotud valdkondades, nt mittetariifsete kaubandustõkete

kõrvaldamine, reguleeriv ühtlustamine, investeeringud, konkurentsipoliitika, intellektuaalomandi õigused ja töötaja õigused.

Kuigi iga majanduspartnerlusleping hõlmab omi institutsioone, kes vaatavad läbi rakendamist ja arutavad kaubandusküsimusi, tuleks jätkuvalt kaubandusteemasid ning ELi ja partnerriikide vahelist kaubanduskoostööd tervikuna käsitleva dialoogi raames käsitleda ühist huvi pakkuvaid probleeme, eriti WTOs tehtavat koostööd silmas pidades. Vajaduse korral peaks poliitiline dialoog kaubandusküsimuses jätkuma ka riiklikul tasandil.

3.1.3 Rände ja liikuvuse muutmine võimalusteks ning probleemide üheskoos lahendamine

Ränne ja liikuvus võivad õige juhtimise korral tuua ELile ja partnerriikidele olulist kasu. Cotonou partnerluslepingus ei olnud ette nähtud piisavalt kiiret reageerimist ja otsustavaid meetmeid selle põhiprobleemi korral. Teise lepinguosalise territooriumil ebaseaduslikult viibivate kodanike tagasivõtukohustus jäi suures osas rakendamata.

Tulevikus peaks partnerlus tõhustama osalistevahelist dialoogi ja koostööd, käsitledes kõiki rände aspekte, ning neis juhendatakse solidaarsuse, partnerluse, jagatud vastutuse ja vastastikuse aruandluse põhimõtetest seoses inimõigustega. See peaks tuginema Cotonou partnerluslepingu artiklis 13 kokkulepitud põhimõtetele ja kohustustele, laiendama neid, et need kajastaks kõiki rändearenguid ja kogu ELi rändepoliitikat, ning välja töötama operatiivkoostöö, eriti kokkulepitud põhimõtete jõustamismehhanismi küsimuses. See peaks integreerima olulisi poliitilisi arengusuundi, nt Euroopa rände tegevuskava ja sellega seotud partnerlusraamistik, mille eesmärk on aidata reageerida kriisidele vahetute ja mõõdetavate tulemuste kaudu, kuid samuti panna alus päritolu-, transiidi- ja sihtriikide vahelisele tõhustatud koostööle, mille keskmes on hästi hallatud rände- ja liikuvuspoliitika. See peaks võtma arvesse ka Valletta tippkohtumisel vastuvõetud deklaratsiooni ja tegevuskava. Toetatakse partnerriikide jõupingutusi tõhusa rände- ja varjupaigapoliitika väljatöötamisel. Vaja on tegeleda ebaseadusliku sisserände ja sundrände algpõhjustega, kohaldades jätkusuutlikke, lühiajalisi, keskpikki ja pikaajalisi poliitikaid, ning kasutada olemasolevaid protsesse paremini. Samuti peaks partnerlus tegelema pagulaste ja varjupaigataotlejate kaitsega, pöörates erilist tähelepanu haavatavatele rühmadele. See peaks edendama pikaajaliselt ja sunniviisiliselt ümberasustatud isikute toimetulekuvõimet ning nende kaasamist vastuvõtivate riikide majandus- ja sotsiaalelle.

EL peaks taotlema konkreetsete kohustuste võtmist koos partnerriikidega ebaseadusliku sisserände ennetamiseks ja sellega tõhusamalt tegelemiseks, kaasa arvatud inimkaubanduse ja sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise ennetamine ning nende ja nendega seotud kuritegelike võrgustike vastu võitlemine ning teadlikkuse suurendamine ebaseadusliku sisserände ohtudest. Cotonou partnerluslepingu artikli 13 põhimõtete ja kohustuste põhjal on vaja kokku leppida mehhanismides, millega parandada tagasipöördumise ja -võtmise alast koostööd ning ELis ebaseaduslikult viibivate kodanike tagasivõtmise rahvusvaheliste kohustuste elluviimist.

Samal ajal on vaja kasutada rändega seotud võimalusi, nt rahaülekanded või oskustööjõu ringlus, mis võivad anda olulise positiivse panuse kaasavasse ja jätkusuutlikusse majanduskasvu ja arengusse ELis ja partnerriikides. Seetõttu on EL kohustatud kasutama neid

võimalusi tõhustatud seadusliku rände ja liikuvuse kaudu, eriti õpingute, teadustöö, kultuuri, koolituse ja töötamise eesmärgil, millel on positiivne mõju nii majandusele kui ka ühiskonnale.

3.1.4 Inimarengu ja -väärkuse tagamine

Partnerlus peaks töötama oma inimeste suurema jõukuse nimel, täites säästva arengu eesmäärke. EL peaks püüdma teha tugevat poliitilist koostööd partnerriikidega, et vastata kõikide, eriti kõige vaesemate ja haavatavamate vajadustele, tagades, et kõik inimesed saavad end teostada väärikalt ja võrdselt ning tervislikus keskkonnas. Samuti peaks see toetama reforme, mille eesmärk on kaotada vaesus, lahendada ebavõrdsus, vältida haavatavusi ning tagada võrdne juurdepääs inimväärsele tööle ja sotsiaalteenustele, eelkõige kvaliteetsele haridusele ja tervishoiule ning sotsiaalkaitsele. Vaesuse kaotamise nimel võetavad meetmed peaksid keskenduma kõige vaesematele ja haavatavatele riikidele, kaasa arvatud vähim arenenud riikidele ning nõrkadele ja konfliktidest vaevatud riikidele, kus demograafilistest teguritest tingitud raskused eeldatavasti püsivad ja kus on vaja pöörata suuremat tähelepanu inimarengule. Partnerlus peaks aitama tugevdada vastupanuvõimet ning tegelema kroonilise haavatavusega, soodustades elupäästva abi ja pikaajaliste arenguvajaduste vahelisi sünergiaid.

EL peaks nõudma ühiselt võetud kohustust, et naiste ja tütarlaste soolist võrdõiguslikkust ja mõjuvõimu suurendamist täielikult kaitsta, edendada ja ellu viia. Samuti soovib EL näha naiste ja tütarlaste rahu tagamiseks ning riigi ülesehitamiseks, majanduskasvuks, tehnoloogia arenguks, vaesuse vähendamiseks, terviseks ja heaoluks ning kultuuriks ja inimarenguks antud põhipanuse ühist tunnustamist. Sooline võrdõiguslikkus on säästva arengu seisukohast oluline, nagu rõhutatakse tegevuskavas 2030.

Noored on oma kogukonna tulevase sotsiaalse, majandusliku ja keskkonnavalase heaolu mootoriks. Nende panus on oluline teaduse ja tehnika arenguga (nt digirevolutsiooniga) avanenud võimaluste täielikuks ärakasutamiseks ning demokraatlike institutsioonide ja väärtuste aja jooksul tugevdamiseks. Juurdepääs kvaliteetsele ja tõhusale haridusele ning oskuste arendamisele on tööalase konkurentsivõime, ühiskondliku arengu ja vastupanuvõime seisukohast väga oluline.

Lisaks peaks partnerlus nõudma ühist kohustust kultuuridevahelise dialoogi edendamiseks, kultuurilise mitmekesisuse kaitsmiseks ning kultuuri- ja loomemajanduse väljaarendamiseks. Kultuur on võimas vahend inimeste, eriti noorte vahele silla loomiseks ning vastastikuse mõistmise kindlustamiseks. Samuti on see oluline vägivaldse radikaliseerumisega võitlemise vahend ning majandusliku ja sotsiaalse arengu mootor.

3.1.5 Keskkonna kaitsmine ja kliimamuutustega võitlemine

Säästev areng ja inimeste heaolu sõltuvad tervetest ökosüsteemidest ning toimivast keskkonnast. Kliimamuutused ja keskkonnaseisundi halvenemine võivad nullida majandusedu, ohustada rahu ja stabiilsust ning põhjustada laiaulatuslikku rännet.

Seetõttu peaks partnerlus keskenduma asjaomaste säästva arengu eesmärkide saavutamisele (nt puhas energia, jätkusuutlikud linnad ja kogukonnad ning vastutustundlik tarbimine ja tootmine) ning Pariisi kliimamuutuste lepingu rakendamisele. Selles peaks olema sätestatud

pühendumine vaeseid piirkondi soosivale kliimamuutustele vastupanuvõime poliitikale ning see peaks suurendama üleminekut kaasavatele rohelistele ja sinistele majandustele, eriti säästva tarbimise ja tootmise praktika vastuvõtu kasutuselevõtu kaudu vastutustundliku erasektori kaudu. See peaks sisaldama kindlaid kohustusi seoses loodusvarade, sealhulgas metsade, eluslooduse ja maavarade säästva majandamise ning ökosüsteemide ja elurikkuse, sealhulgas ookeanide kaitsmise, hindamise ja säästva kasutamise ning leevendamise- ja kohanemispoliitika rakendamise. Loodusvarade heaks hoolduseks on vaja ka turvalisi ja õiglaseid juurdepääsuõigusi. Parem valmisolek, väiksem kokkupuude haavatavate olukordadega ja võime taastuda katastroofidest on elude ja elatusallikate kadumise ennetamisel võtmetähtsusega.

Tegevuskava 2030 nõuab kõigilt kiireid samme üleilmse tähtsusega avalike hüvede vallas, kaasa arvatud väiksem heitkogus ja vähese CO₂-heitel majandused. Uus partnerlus peaks kajastama partnerite ja nende piirkondlike organisatsioonide kindlat pühendumist tulemusliku säästva energia poliitika rakendamiseks, et vastata kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise eesmärkidele. Energia tootmine on otseselt seotud kliimamuutuste probleemi ja säästva arenguga. Osalised tunnevad elutähtsat huvi selle sektori muutmise vastu, loobudes järk-järgult fossiilkütuste kasutamisest, võttes täiendavalt kasutusele kohalikud taastuvad energiaallikad ja parandades energiatõhusust partnerriikides, et teha suuremaid edusamme säästvate ja moodsate energiateenuste suunas ning kaotada seos majanduskasvu ja energiatarbimise kasvu vahel. Lisaks peaks selles sektoris tehtav koostöö edendama kõrgeid tuumaohutusstandardeid. Sellele kaasaaitamiseks peaks EL jätkama koostööd partnerriikidega, et soodustada võimalusi loovat regulatiivset keskkonda ja sektori reforme. Partnerlus peaks esitama strateegilisema ja kohandatud lähenemisviisi säästvasse energiasse tehtavatele investeeringutele, kus oluline roll on erainvesteeringutel ja moodsal tehnoloogial, et edendada energiatootmise ja -tarbimise tendentside muutmist partnerriikides.

Samuti eeldab jätkusuutlikkus, et partnerid kohustuvad tegelema linnaelu probleemidega, mille puhul suur rahvastikunihe toob kaasa olulise muutuse nutikate ja jätkusuutlike linnade poole, eemale traditsioonilisest linnapoliitika kujundamisest.

3.1.6 Ühiseid probleeme käsitlev liit

Partnerlus peaks võimaldama ELil ja selle partneritel ühendada jõude tõhusamalt, et edendada ühist tegevuskava üleilmsetel ja mitmepoolsetel foorumitel. Sellega seotud potentsiaali on vaevu kasutatud ja esitama peaks palju konkreetsemad tulemused. Koostöö rahvusvahelisel areenil peaks olema valdkond, kus uus partnerlus saab tuua olulist lisaväärtust.

Tugevamate meetmete aluseks on uuendatud kohustus edendada eeskirjadel põhinevat tõhusat mitmepoolsust, mille keskmes on ÜRO. Partnerlus peaks toetama ülemaailmset valitsemist, püüdes reformida, rakendada ja arendada mitmepoolseid institutsioone, kokkuleppeid ning norme. Selline pühendumine üleilmsele valitsemisele tuleks ellu viia tihedama dialoogi ja

tõhusa koostöö vormis rahvusvahelistel foorumitel (kaasa arvatud UNSC, UNGA, UNHRC, UNFCCC)¹⁴ ning ka ÜRO, sealhulgas Julgeolekunõukogu, reformimise otsuses.

Tuginedes ambitsioonikale koalitsiooniprotsessile, mis sillutas kliimakonverentsil COP 21¹⁵ teed 2015. aasta Pariisi kliimakokkuleppe jaoks,¹⁶ peab partnerlus aktiivselt kindlaks tegema teemad, kus ELil ja partnerriikidel on suured ühised huvid ning mis võimaldaksid edendada üleilmseid meetmeid. See tuleks muuta ühismeetmeks otsustamishetkedel. Tuleks määrata kindlaks protsess, et kõrgeimal poliitilisel tasandil korrapäraselt kindlaks teha ühised huvid, võimaldades õigeaegset ettevalmistust ja kooskõlastatud meedet ning hääletamist asjaomastes rahvusvahelistes vormides ja raamistikes. Valdkonnad, mida muu hulgas arvesse võtta, on järgmised: kliimamuutused, säästev areng, sinine ja roheline majandus, elurikkuse kaitse, üleilmne digitaalmajandus, võitlus ebaseaduslike rahavoogudega ning kaubaturgude nõuetekohane toimimine. Samamoodi peaks partnerlus püüdlema täiendavate ühiste huvide poole WTOs. On ka võimalus teha tihedamat koostööd rahvusvahelistes finantsasutustes.

Et selliseid strateegilisi liite rahvusvahelisel areenil tugevdada, tuleks edendada AKV piirkonnast väljapoole jäävate riikide, Põhja-Aafrika riikide, vähim arenenud riikide ja väikeste arenevate saareriikide hulka kuuluvate riikide abistamist.

3.2. Piirkondade järgi kohandatud ELi prioriteedid

Partnerluse prioriteetide poole tuleks püüelda kõikjal. Samal ajal peaks partnerlus tõhusa rakendamise tagamiseks võtma nõuetekohaselt arvesse piirkonna eripära ja partnerite endi arenguraamistikke ning ELi ja Aafrikas, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonnas asuvate partnerite ühise kava erinevaid prioriteete. Iga piirkonna puhul saab prioriteete kohandada olukorraga ning täpsustada kavandatud seotud eesmärkide ja meetmete kindlaks määramise teel.

3.2.1 Aafrika

Aafrika on rohkete võimalustega kontinent. 2050. aastaks elab seal peaaegu 25 % maailma rahvastikust. Sealt leiab mõned maailma kõige kiiremini areneva majandusega riigid ning laialdased loodusvarad ja põllumajandusressursid. Sel on tohutud kaubandus-, innovatsiooni- ja investeerimisvõimalused ning samuti pürgib kontinent just selles suunas. Enamiku Aafrika riikide esimene poliitika-, abi-, kaubandus- ja investeerimispartner on EL. Viimastel aastatel on EL ja Aafrika loonud tugevamaid poliitilisemaid partnerlusi, mis põhinevad ühistel väärtustel ning huvidel. Üha rohkem Aafrika valitsusi ja piirkondlikke organisatsioone võtavad oma riigi piires või väljaspool seda poliitiliste, julgeoleku- ja majanduslike probleemidega tegelemisel juhtrolli. Aafrika Liit ja selle tegevuskava aastani 2063¹⁷ näevad ette ambitsioonika püüdluse.

¹⁴ ÜRO Julgeolekunõukogu, ÜRO Peaassamblee, ÜRO Inimõiguste Nõukogu, ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon

¹⁵ <http://www.cop21paris.org/about/cop21>

¹⁶ http://unfccc.int/paris_agreement/items/9485.php

¹⁷ Tegevuskava aastani 2063 „Tulevik, mida me Aafrikale soovime“ – agenda2063.au.int

Aafrika potentsiaal sõltub Aafrika riikide jõupingutustest seoses valitsemistava, inimõiguste, konfliktide ennetamise ja lahendamise, organiseeritud kuritegevusega võitlemise, kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu ning töökohtade loomisega. Hulk riike ei suuda endiselt reforme läbi viia ega kriisidest taastuda. Teisisõnu, neil puudub vastupanuvõime ja nad kannatavad ebakindla olukorra pärast. Vaesus, töötus ja ebavõrdsus on jätkuvalt suured ning nende vähenemistempo on aeglane. Selle kõige kõrval toob rahvastiku kasv kaasa tohutu väljakutse. Lisaks on paljusid riike haaranud pikaajaline konflikt, samal ajal kui rahvusvahelised julgeolekuprobleemid ohustavad piirkondlikku stabiilsust ja säästvat arengut. Keskkonnaseisundi halvenemine ja kliimamuutuste mõjud võivad nullida majandusedu ning ohustada rahu ja stabiilsust. Kõik see suurendab humanitaarhädalukordi, sundrändevoogusid ja ebaseaduslikku sisserännet neis piirkondades ja Euroopa suunas.

Aafrika ja Euroopa julgeoleku ning jõukuse tagamiseks on oluline suurendada võimalusi ja tegeleda probleemidega. Seetõttu, võttes arvesse ELi prioriteete ning Aafrika enda kohustusi ja reformikava ning tuginedes Aafrika ja ELi ühisstrateegias¹⁸ sätestatud alusele, peaks Aafrika riikidega sõlmitava uuendatud partnerluse keskmes olema järgmised eesmärgid.

a. Rahu ja julgeolek, stabiilsus, demokraatia, õigusriigi põhimõte, hea valitsemistava ja inimõigused

Investeering Aafrika rahusse, stabiilsusesse ja arengusse ei too kasu mitte ainult meie partneritele, vaid on ka investeering ELi enda julgeolekusse ja jõukusesse. Konflikt ja ebakindel olukord on jätkuvalt Aafrika arengule tohutuks takistuseks. Sellega seoses tuleb abistada ka AKV riikide hulka mittekuuluvaid riike sellistes põhiküsimustes nagu stabiliseerimine, julgeolek ja vastupanuvõime suurendamine.

Konkreetsed eesmärgid

- Edendada integreeritud lähenemist konfliktide ennetamisele ja lahendamisele, rahu tagamisele ja inimeste julgeolekule riigi, piirkonna ning mandri tasandil, suurendades Aafrika isevastutust, vastutust, solidaarsust ja suutlikkust.
- Täiustada julgeolekut, kaasa arvatud meresõidu turvalisust, koostööd ja julgeolekusektori reforme tihedamate julgeolekupartnerluste kaudu riigi, piirkonna ja mandri tasandil ning tihedas koostöös ÜROga. Aafrika rahu ja julgeoleku struktuuri¹⁹ kasutuselevõtmine on üks peamisi saavutatavaid eesmärke.
- Edendada demokraatiat ja kohustada austama demokraatlike põhimõtteid, põhiseadust ning valimisperioodi ja -tulemusi. Sellega seoses on oluline jätkuv osalemine Aafrika juhtimisstruktuuris²⁰ ning selle ja demokraatlike institutsioonide arengu toetamine kohalikul, riiklikul ja piirkondlikul tasandil, eriti Aafrika demokraatia, valimiste ja valitsemise harta²¹ kohaldamise teel. Lisaks tuleks rohkem keskenduda kodanikuühiskonna propageerimisele ja poliitika kujundamisele kaasamise võimaluse hõlbustamisele,

¹⁸ Aafrika ja ELi strateegiline partnerlus – Aafrika ja ELi ühisstrateegia – www.africa-eu-partnership.org/sites/default/files/documents/eas2007_joint_strategy_en.pdf

¹⁹ www.peaceau.org/en/page/104-african-peace-and-security-architecture-apsa

²⁰ Au.int/en/treaties/African-charter-de;ocracy-elections-and-governance

²¹ Aga-platform.org

säilitamisele ja laiendamisele ning kohalike ametiasutustega peetava põhjalikuma dialoogi toetamisele.

- Edendada õigusriigi põhimõtet ja head valitsemistava, kaasa arvatud tõhusat ja sõltumatut õigusemõistmist kodanikele ja ettevõtetele. Riigi rahanduse usaldusväärne juhtimine on jätkuvalt hea valitsemistava põhielement ning makromajandusliku stabiilsuse ja vastupanuvõimelise avaliku sektori põhialus.
- Edendada ja kaitsta inimõigusi, kaasa arvatud mõlema mandri asjaomaste inimõigusinstitutsioonide, asjaomaste riigiasutuste (nt riikide parlamendid) ning kodanikuühiskonna ja kohalike ametiasutuste töö toetamise ja nendega dialoogi edendamise teel.
- Edendada ja kaitsta humanitaarabi põhimõtteid ning rahvusvahelist humanitaarõigust.
- Edendada võitlust organiseeritud ja rahvusvahelise kuritegevuse, terrorismi ja radikaliseerumisega ning inimeste, eluslooduse, uimastite ja ohtlike materjalide ebaseadusliku kaubanduse ning sellega seotud ebaseaduslike rahavoogudega.

b. Vastastikused majanduslikud võimalused säästva arengu tagamiseks

Kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu edendamine võimaldab Aafrikal oma demograafilist arengut ära kasutada ja muuta see võimaluseks, mis avaldab positiivset ülekanduvat mõju ELile.

Konkreetsed eesmärgid

- Edendada inimväärse tööhõive võimalusi, eriti noorte ja naiste jaoks.
- Tagada keskkond, mis soodustab kaubandust ja vastutustundlikku investeerimist ning erasektori arengut, pöörates tähelepanu eelkõige põllumajandus- ja toiduainete sektorile, millest sõltuvad suure osa Aafrika elatusvahendid.
- Edendada majanduspartnerluslepingute tõhusat rakendamist Aafrikas, et ettevõtjatel oleks võimalik lepingute pakutavaid hüvesid täielikult ära kasutada.
- Tehke edusamme järgmises: Aafrika piirkondlik integratsioon mandri ja piirkonna tasandil kooskõlas Aafrika tegevuskavaga aastani 2063²² ja erinevate piirkondade seatud eesmärkidega, pöörates erilist tähelepanu kaubanduse lihtsustamisele, tolli ajakohastamisele ja standardite ühtlustamisele; regulatiivne sidusus; ja jätkusuutlik tõhus taristu, mis hõlbustab koostalitlusvõimet, välisinvesteeringuid ning juurdepääsu piirkondlikele ja rahvusvahelistele turgudele.
- Toetada uusi investeerimisvõimalusi, kaasa arvatud kvaliteetseid investeeringuid, mis kaasavad lisaressursse kapitaliturgudelt, ning edendada partnerlusi mõlema mandri eraettevõtjate vahel ja tugineda sellistele algatustele nagu ELi–Aafrika ettevõtlusfoorum.

²² <http://agenda2063.au.int/>

- Edendada rohelist ja sinist majandust ning keskkonnahoidlikke mudeleid, et soodustada kaasavat ja jätkusuutlikku majanduskasvu ning kaotada seos keskkonnaseisundi halvenemisega, eelkõige säästva tarbimise ja tootmise mudelite soodustamisel.
- Pariisi kliimakokkuleppe rakendamist silmas pidades tagage taskukohaste, usaldusväärsete ja moodsate energiateenuste üldine kättesaadavus, et ergutada kaasavat ja jätkusuutlikku majanduskasvu.

c. Rände ja liikuvuse juhtimine

Hüvede kasutamiseks ja rändeprobleemide haldamiseks on vaja kooskõlastatumat, süstemaatilisemat ja struktureeritumat lähenemist, sobitades seda ELi ja Aafrika huvidega. Kord rändevõrgudes tuleb taastada, hõlbustades samal ajal liikuvust rändeküsimusi käsitleva hästi hallatud ja õigustel põhineva lähenemise põhjal, kooskõlas Euroopa rände tegevuskava ja selle uue partnerlusraamistikuga koostöö tegemiseks kolmandate riikidega, 2014. aasta ELi–Aafrika rännet ja liikuvust käsitleva deklaratsiooni ning Valletta tippkohtumisel vastuvõetud deklaratsiooni ja tegevuskavaga.

Konkreetsed eesmärgid

- Edendada rändepoliitika kavandamist ja rakendamist piiriületuskohtade edendamise ja ebaseaduslike rändevõrgudega tegelemise, kaasa arvatud tagasipöördumise ja -võtmise kaudu.
- Korraldada paremini piirkonnasisest ja piirkondadevahelist töötajate liikuvust, hõlbustades institutsioonidevahelist dialoogi ja koostööd rändeteedel ning hõlbustades oskustööjõu ringlust oskuste ja kvalifikatsiooni tunnustamise, viisidialoogi ning üliõpilaste, teadustöötajate ja akadeemilise personali liikuvuse edendamise teel. Vähendada ülekannetest tulenevat kulu ning tugevdage diasporaa rolli ja kaasamist.
- Tõkestada ebaseaduslikku sisserännet, kehtestades piisavad ennetusmeetmed, kaasa arvatud võitlus inimkaubanduse ja sisserändajate salaja üle piiri toimetamisega integreeritud piirihalduse ning ebaseadusliku sisserände alternatiivide edendamise kaudu.
- Tegeleda tagasipöördumise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise probleemidega tõhusamalt ning tulemuslikumalt. Mõlemad pooled peavad kindlalt pühenduma operatiivkoostööle. Eelkõige tagasivõtmise puhul tuleb tõhustada Cotonou lepingu artikli 13 kehtivaid sätteid ja need jõustada.
- Tegeleda sundrändega ja edendada rahvusvahelist kaitset vastutuse jagamise põhimõttel, aidates säilitada ja täiustada oma kodust põgenema sunnitud inimeste inimkapitali, aidata tagada nende kaitset ning lõpuks pakkuda arenguga seotud hüvesid ümberasustatud isikutele ja nende vastuvõtjatele. See kehtib nii oma riigist põgenevate kui ka riigi sees ümberasustatud isikute kohta.

d. Inimareng

Vaeusus, oskuste vilets arendamine ja ebavõrdsus on endiselt suured probleemid, mis paranevad ainult aegamööda. Aafrika rahvastiku kiire kasv suurendab seda probleemi veelgi.

Konkreetsed eesmärgid

- Suurendada naiste, noorte ja haavatavate rühmade mõjuvõimu, edendades naiste ja tütarlaste võrdset juurdepääsu kvaliteetsele haridusele ja kutseõppele, sotsiaalkaitsele, tervishoiuteenustele, sealhulgas reproduktiivtervishoiule, ning esindatusele poliitilises ja majanduslikus otsustusprotsessis, samuti keskkonnale, mis soodustab noortel oma võimete täielikku rakendamist, inimõiguste austamist ja vastutustundlike osalejatena kaasamist.
- Kõrvaldada sotsiaalne ja majanduslik ebavõrdsus maksu-, palga- ja sotsiaalkaitsepoliitika kaudu, sealhulgas tagades kõigile oluliste kvaliteetsete sotsiaalteenuste kättesaadavuse ning edendades riiklikult kindlaksmääratud miinimumsissetulekut. Tuleks rõhku pöörata toiduga kindlustatuse tagamisele, tehes maapiirkonna taristusse, põllumajandusteadusesse, tehnoloogia arengusse ja sotsiaalsesse innovatsiooni suuremaid investeeringuid.
- Edendada teadmiste arendamist kvaliteetse hariduse kaudu, sealhulgas arendades kutseharidust ja -õpet ning oskusi kooskõlas tööturu vajadustega ning edendades aktiivselt digitaalmajandust ja -ühiskonda, teadust ja tehnoloogiat, teadusuuringuid ja innovatsiooni, et märkimisväärselt parandada inimeste elu ja kohaliku tööjõu tööalast konkurentsivõimet jätkusuutlikul viisil nii linnakeskustes kui ka maapiirkondades.
- Tegeleda makromajanduslikele ja muudele kriisidele (nt terviseohud ja haiguspuhangud) vastuvõtlikkusega, tugevdada tervishoiusüsteeme, et püüelda üldise arstiabi ja kvaliteetse tervishoiuteenuse poole; vältida ja vähendada haiguste, kehva toitumise, toidupuuduse, loodusõnnetuste ning kliimamuutuste koormat.
- Suurendada juurdepääsu joogiveele ja kanalisatsioonile, tagada veevarude kättesaadavus ja nende säästev majandamine ning vältida nakkushaiguste levikut. Täiustada ökosüsteemide ja loodusvarade kaitsmist, taastamist ja säästvat kasutamist ning looduspõhiste lahenduste rakendamist.
- Muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, vastupidavaks ning säästvaks.

3.2.2 Kariibi mere piirkond

ELil ja Kariibi mere piirkonnal on pikk ühine ajalugu, kultuur ning arvukalt ühiseid väärtusi. Oma äärepoolseimate piirkondade ning seotud ülemeremaade ja -territooriumide kaudu on EL ka füüsiliselt Kariibi mere piirkonna osa. Kariibi mere piirkonna riikidel on hulk ELiga ühiseid poliitilisi eesmärke ning nad seisavad silmitsi paljude probleemidega, mille lahendamise vastu EL huvi tunneb (nt kliimamuutused, kuritegevus ja muud julgeolekuprobleemid, keskkonna säilitamine), osa neist pakub võimalust turulepääsuks (nt säästev energia).

Võttes arvesse ELi prioriteete ja konkreetset konteksti ning tuginedes ELi ja Kariibi mere piirkonna riikide strateegilises partnerluses sätestatud alusele, peaksid Kariibi mere piirkonna riikidega sõlmitava uuendatud partnerluse keskmes olema järgmised eesmärgid.

a. Rahu ja julgeolek, demokraatia, õigusriigi põhimõte, hea valitsemistava ja inimõigused

Kariibi mere piirkond on stabiilne piirkond, kus enamik riike on hästitoimivad demokraatiad, kuigi hea valitsemistava ja inimõiguste austamine on ebahühtlane. Inimõiguste ja demokraatlike valitsemistavade kaitse ning edendamine on piirkonna stabiilsuse ja jõukuse võti. See on oluline ka mitmeid seotud ülemeremaid ja -territooriume ning ELi äärepoolseimaid piirkondi silmas pidades. Samuti asub Kariibi mere piirkond geograafiliselt Põhja-Ameerikasse ja Euroopasse suunduvatel uimastite liikumisteedel. Võitlus rahvusvahelise kuritegevuse ja terrorismi rahastamise, maksustamise vältimise ja rahapesu vastu ning vajadus suurema finantsilise läbipaistvuse järele on mõlema piirkonna põhiprobleemid.

Konkreetsed eesmärgid

- Tugevdada demokraatlike institutsioonide toimimist ning tõhustada õigusriigi põhimõtet, juurdepääsu tõhusale ja sõltumatule õigusemõistmisele ning inimeste julgeolekut. Seda peab täiendama ennetav lähenemine, mis keskendub algpõhjustega, sealhulgas vaesuse, sotsiaalse tõrjutuse, diskrimineerimise ja karistamatusega, tegelemisele.
- Parandada inimõiguste kaitset ja edendamist kõigile. Tähelepanu tuleks pöörata soolise võrdõiguslikkuse ja põlisõiguste edendamisele, perevägivald, lapse väärkohtlemise ja kehalise karistamise, inimkaubanduse ja vähemuste diskrimineerimise vastu võitlemisele, vanglatingimuste ja politsei käitumise parandamisele ning surmanuhtluse küsimusega tegelemisele.
- Edendada head majanduse juhtimist, kaasa arvatud riigi rahanduse usaldusväärset juhtimist, läbipaistvust ja aruandekohuslust. See hõlmab korruptsiooni, rahapesu ning ebaseaduslike rahavoogude ja maksuparadiiside vastase võitluse tõhustamist.

b. Piirkondlik integratsioon, kaasav ja jätkusuutlik majanduskasv, kaubandus ja töökohtade loomine

Kõik riigid, v.a Haiti, on liikunud keskmiste tuludega riigi staatusest suurte tuludega riigi staatusesse. Sellest hoolimata iseloomustavad neid majandusi tavaliselt kitsad siseturud, suur võlg, ühelaadne tootebaas, mis piiravad nende vastupanuvõimet välistele kriisidele.

Konkreetsed eesmärgid

- Edendada piirkondliku integratsiooni ja koostöö algatusi ja poliitikat, sealhulgas taristuvõrgustiku väljaarendamist ja vastastikust seotust, et hõlbustada piirkonnasisest ja piirkondadevahelist kaubandust ning liikuvust.
- Seada prioriteediks töökohtade loomine ja kasutada erasektori investeringuid, luues soodsa ettevõtluskeskkonna, tõhustades piirkondlikku integratsiooni ja rahvusvahelist konkurentsivõimet, edendades ettevõtjate sotsiaalset vastutust ja häid äritavasid, kaasa arvatud digiteerimist, ning toetades väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete loomist, kaasa arvatud sotsiaal- ja solidaarsusmajanduses.

- Edendada CARIFORUMi-ELi majanduspartnerluslepingu tõhusat rakendamist, et ettevõtjatel oleks võimalik lepingu pakutavaid hüvesid täielikult ära kasutada.
- Tugevdada laiemaid piirkondlikke ja lõuna-lõuna-suunalisi algatusi Ladina-Ameerikaga ning ELi äärepoolseimate piirkondade ja seotud ülemeremaade ja -territooriumidega, et hõlbustada tihedamat koostööd ja kaubandust poolkerade vahel.

c. Inimareng

Enamikus Kariibi mere piirkonna riikides on inimarengu näitajad viimaste aastakümnete jooksul paranenud. Neist positiivsetest arengutest hoolimata püsivad Kariibi mere piirkonna riikides, eriti Haitis, vaesus ja äärmuslik vaesus. See on seotud äärmusliku sotsiaalse ja majandusliku ebavõrdsusega.

Konkreetsed eesmärgid

- Teha jõupingutusi kõigil tasanditel, pidades silmas vaesuse kaotamist, ebavõrdsuse vähendamist ja inimväärse töö tagamist igapähele.
- Tagada igapähele juurdepääs kvaliteetsetele tervishoiu- ja sotsiaalteenustele, kaasa arvatud üldisele arstiabile, suurendada koostööd hariduse, elukestva õppe, töötajate ja koolituse valdkonnas, et arendada piisavaid oskusi tööturu jaoks ja vältida ajude äravoolu.
- Parandada toiduga kindlustatust ja toitumist ning edendada säästvat lisandväärtusega põllumajandust ja agrotööstust, keskendudes väikepõllumajandustootjatele, et mitmekesistada Kariibi mere piirkonna majandusi ja vältida seda, et väiketootjad kaotavad oma elatusvahendid.

d. Kliimamuutus ja loodusvarade säästev majandamine

Kariibi mere piirkonna riigid on kõik väikesed arenevad saareriigid, mida iseloomustavad madalad rannikualad, kus esineb väga tihti loodusõnnetusi, sealhulgas maavärinaid, orkaane ja kliimamuutuse mõju, kaasa arvatud kliimamuutustest tingitud meretaseme tõusu. Kliimamuutuste mõjudele suure vastuvõtlikkuse ja kitsa majandusbaasi tõttu puudub neil vastupanuvõime, et tulla toime loodusõnnetuste, elurikkuse vähenemise ja veenappuse üha suuremate mõjudega. Samuti on Kariibi mere saared väga sõltuvad imporditud fossiilkütustest, kuigi neil on rohkelt loodusvarasid ja võimalusi taastuvate energiaallikate väljaarendamiseks.

Konkreetsed eesmärgid

- Hõlbustada dialoogi ja ühiseid lähenemisviise, et tugevdada Kariibi mere piirkonna vastupanuvõimet ning võimet leevendada kliimamuutuste ja katastroofide tagajärgi ja nende tekitatud ohtu ning kohaneda nende tagajärgede ja ohuga, sealhulgas katastroofiohu vähendamise valdkonnas.
- Pariisi kliimakokkuleppe rakendamist silmas pidades tõhustada taastuvenergia tootmise ja energiatõhususmeetmete väljaarendamist, andes edasi parimaid tavasid ning propageerides võimalusi investeerida puhta energia taristusse ja tehnoloogiasse.

- Toetada roheline ja sinine majanduse loomist soodustava poliitika rakendamist ning soodustada säästvaid tootmis- ja tarbimismudeleid.
- Kaitsta maismaa ja mere elurikkust ning elurikkuse säilitamiseks vajalikke ranniku ökosüsteeme, taastada need ja kasutada oma loodusvarasid säästvalt, sealhulgas looduspõhiste lahenduste ja ökosüsteemi teenuste kaudu.
- Tõhustada koostööd veevarude majandamise valdkonnas, sealhulgas puhtale veele ja kanalisatsioonile juurdepääsu tagamine ning veekasutuse tõhususe suurendamine; täiustada jäätmeäitlussüsteeme, jäätmete ringlussevõttu ja korduskasutamist.

3.2.3 Vaikse ookeani piirkond

ELil ja Vaikse ookeani piirkonnal on pikk ühine ajalugu, tihedad praegused sidemed ja arvukalt ühiseid väärtusi. Lisaks neile kahepoolsetele sidemetele on Vaikse ookeani piirkond saareriikide suure arvu ja oma tohutu suurte mereterritooriumide tõttu ELi jaoks üleilmsete probleemide lahendamisel tähtis osaleja. Vaikse ookeani piirkonna riikidel ja territooriumidel on mõni ühine suur probleem, eriti seoses nende vastuvõtlikkusega loodusõnnetuste ja kliimamuutuste suhtes, ning mõni üldine arengueesmärk, mis on seotud nende väiksuse ja geograafilise eraldatusega.

Vaikse ookeani piirkonnas elab umbes 500 000 ELi kodanikku (umbes 5 % Vaikse ookeani piirkonna kogurahvastikust). Lisaks kogu maailma ülemeremaade ja -territooriumide toetamisele toetab EL Vaikse ookeani piirkonnas olevaid ülemeremaid ja -territooriume, et suurendada nende võimalikku panust oma piirkonna säästvasse arengusse ning saada ka kasu piirkondlikust integratsioonist. Uus-Kaledoonia ja Prantsuse Polüneesia võeti Vaikse ookeani piirkonna peamise piirkondliku poliitilise organi – Vaikse ookeani saarte foorumi – liikmeks 2016. aasta septembris.

Võttes arvesse ELi prioriteete ja konkreetset konteksti ning tuginedes ELi ja Vaikse ookeani piirkonna tugevama partnerluse strateegias sätestatud alusele, peaksid Vaikse ookeani piirkonna riikidega sõlmitava uuendatud partnerluse keskmes olema järgmised eesmärgid. Lisaks neile konkreetsetele eesmärkidele peaks ELi ja Vaikse ookeani piirkonna uuendatud partnerlus tunnustama ja toetama Vaikse ookeani piirkonna riikide jõupingutusi seoses piirkondliku integratsiooniga mitte üksnes Vaikse ookeani piirkonnas, vaid ka – kui see on üksikute riikide eesmärk – Aasia ja Vaikse ookeani piirkonda, eelkõige ASEANiga ning aidata Vaikse ookeani piirkonna riikidel tegeleda julgeolekuprobleemidega, mis võivad tekkida järgnevatel kümnenditel.

a. Hea valitsemistava, inimõigused ja sugu

Viimastel kümnenditel saavutatud olulisest edust hoolimata takistavad piirkondade arengut allesolevad puudused seoses hea valitsemistavaga riiklikul ja piirkondlikul tasandil ning vajadus täiendavate edusammude järele inimõiguste ja soolise võrdõiguslikkuse kaitsmisel.

Konkreetsed eesmärgid

- Tagada ÜRO põhiliste inimõigustealaste konventsioonide ratifitseerimine ja rakendamine, pidades meeles, et asjaomaste konventsioonide piiratud rakendamine on sageli tingitud pigem vajalike haldusstruktuuride, mitte poliitilise tahte puudusest.
- Edendada inimõiguste tõhusat kaitset, keskendudes sool põhineva vägivalla vastu võitlemisele ja laste õiguste kaitse edendamisele eestkoste ja haridusalaste sekkumismeetmete kaudu.
- Edendada head valitsemistava, kaasa arvatud riigi rahanduse usaldusväärset juhtimist, läbipaistvust ja aruandekohuslust, lahendades ka esile kerkivad probleemid, nt maksuparadiisid ja rahapesu. Aidata veelgi tugevdada õigusriigi põhimõtet ning juurdepääsu tõhusale ja sõltumatule õigusemõistmisele.
- Tugevdada kodanikuühiskonna organisatsioonide rolli, eriti põhiväärtuste edendamisel ja soolise võrdõiguslikkuse suurendamisel.
- Täiustada poliitika ja poliitilise dialoogi rakendamist tulemustega kohalikul, riiklikul ja piirkondlikul tasandil.

b. Kaasav ja jätkusuutlik majanduskasv

Vaikse ookeani piirkond koosneb tohutute mereressurssidega suurtest majandusvöönditest. Umbes üks kolmandik kogu maailma tuunidest püütakse Vaikse ookeani piirkonnas. Kuigi EL on Vaikse ookeani piirkonna tuunipüügis tagasihoidlik tegija, on ta endiselt suurim kalatarbija maailmas. EL on väga tähtis eksporditur, eriti Vaikse ookeani piirkonna kalatoodetele. Seetõttu on ELil huvi esile tuua ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vastane rahvusvaheline võitlus piirkonnas, et säilitada terved kalavarud tulevaste põlvkondade jaoks.

Ookeaniressursid ei piirdu siiski kalandusega. Seal on suurepärased võimalused jätkusuutliku sinise ja roheline majanduse väljaarendamiseks. EL on huvitatud ookeanide majandamise täiustamisest, et tagada ookeaniressursside säästev kasutamine²³.

Lisaks tuleks välja töötada muud erasektori osad, nt turism, et tagada kaasav ja jätkusuutlik majanduskasv ning töövõimalused.

Konkreetsed eesmärgid

- Tagada majanduspartnerluslepingute tõhus rakendamine neis piirkondades olevate riikide puhul, kes seda kohaldavad.
- Tõhustada erasektori arengut, eriti VKEsid, ja parandada investeerimistingimusi.
- Tugevdada säästvat kalapüüki ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni²⁴ ja selle rakenduskokkulepete ning muude asjaomaste rahvusvaheliste

²³ Ühisteatis „Rahvusvaheline ookeanide majandamine: meie ookeanide tulevikku hõlmav kava“ – http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/join-2016-49_et.pdf

konventsioonide rakendamist ja järgimist edendavaid piirkondlikke, riiklikke ja kohalikke algatusi. Arendada ja edendada ookeanide majandamist ning soodustada sinise ja roheline majanduse algatusi nagu kõiki asjaomaseid sidusrühmi hõlmava allveekaevandamise ohutu kasutamine.

- Edendada inimväärse tööhõive võimalusi, eriti noorte ja naiste jaoks.

c. Kliimamuutus ja loodusvarade säästev majandamine

Kliimamuutus on ELi ja Vaikse ookeani piirkonna partnerriikide ja -territooriumide jaoks keskne küsimus.

Konkreetsed eesmärgid

- Parandada ettevalmistusi loodusõnnetusteks (nt troopilised tsüklonid) ja neist taastumist, et suurendada vastupanuvõimet nende sündmuste suhtes.
- Pariisi kliimakokkuleppe rakendamist silmas pidades tõhustada taastuenergia tootmise ja energiatõhususmeetmete väljaarendamist, andes edasi parimad tavad, sealhulgas meretranspordi vallas, ning propageerides võimalusi investeerida puhta energia taristusse ja tehnoloogiasse.
- Toetada roheline majanduse loomist soodustava poliitika rakendamist (nt maapiirkondade säästva arengu ja kliimamuutustele vastupanuvõimelise põllumajanduse ja metsanduse kaudu) ning soodustada säästvaid tootmis- ja tarbimismudeleid.
- Tõhustada keskkonnakaitset ja loodusvarade säästvat kasutamist, kaasa arvatud jäätmekäitluse ning vee, kanalisatsiooni ja tervishoiu valdkonnas.
- Kaitsta ja taastada maismaa ja merede elurikkust ja ranniku ökosüsteeme elurikkuse säilitamiseks ning ka selle loodusvarade ja ökosüsteemi teenuste säästvat kasutamist.

4. Sihipärasem ja paindlikum partnerlus

Strateegiliste huvide elluviimiseks peab EL täpsustama, kuidas veelgi täiustada seda, mil viisil tuleks suhteid oma Aafrikas, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonnas olevate partneritega korraldada ja juhtida. See poliitilise partnerluse element käsitleb palju aspekte, mis nõuab põhjalikke konsultatsioone ka partnerriikidega. Selles käsitletakse suhete vormi, kaasatud osalejaid ja koostöö aluseks olevaid põhimõtteid, mehhanisme, mis peavad paremini toimima, ning ka sobivat institutsioonilist ülesehitust ja õiguslikku seisundit partnerluse rakendamiseks. Sellega seoses on saadud Cotonou partnerluslepingust olulised kogemused, mida tuleb arvesse võtta.

²⁴ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni 10. detsembri 1982. aasta mereõiguse konventsioon on kättesaadav aadressil: http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_overview_convention.htm

4.1 Saadud kogemused

Cotonou partnerluslepingu hinnangus²⁵ rõhutatakse mitut tugevat ja nõrka külge. Hinnangus viidatakse vaesuse kaotamisele ja inimarengule AKV riikides, suurematele kaubavoogudele, rahu ja julgeoleku tugevdamisele ning demokraatia ja inimõiguste kindlustamisele. Ent siiski on vaja teha olulisi jõupingutusi, eelkõige seepärast, et osa neist saavutustest ohustab uute ebastabiilsuse allikate (nt rahvastiku plahvatuslik juurdekasv, autoritaarsed valitsused ja terrorism ning kliimamuutused) esilekerkimine.

Poliitiline dialoog (Cotonou partnerluslepingu artikkel 8) ja nõustamismenetlus / sobivad meetmed (Cotonou partnerluslepingu artikkel 96) on osutunud kasulikeks vahenditeks, isegi kui täielik potentsiaal jäi osaliselt kasutamata. Segaseid tulemusi saadi erinevates valdkondades, kaasa arvatud: inimõigused, demokraatia, hea valitsemistava ja õigusriigi põhimõte (artikkel 9), ränne (artikkel 13) ning riiklike ja valitsusväliste osalejate kaasamine (artikkel 6).

Lisaks viidatakse hinnangus asjaolule, et Cotonou partnerlusleping ei suutnud piisavalt arvestada piirkondliku dünaamika tugevnemise ja partnerriikide üha suurema heterogeensusega nagu näiteks kõige rohkem abi vajavate (vähim arenenud riigid, ebakindlad riigid) ja arenenumate riikide (keskmiste tuludega riigid jne) vahel. Partnerriikide loodud piirkondlikud ja mandri organisatsioonid kerkivad järk-järgult esile piirkondlike osalejatena, millel on poliitika ja julgeoleku ning ka kaubanduse ja arengu volitused.

Hinnangus rõhutatakse, et praegune institutsiooniline ülesehitus ja selle toimimine ning teatud tööprotsessid näitavad olulist ebatõhusust.

Lõpetuseks, ELi ja selle partnerriikide vahelist koostööd mitmepoolsetel foorumitel peaaegu ei kasutatud. See võeti kasutusele alles 2010. aasta Cotonou partnerluslepingut muutvas lepingus ja sellel olid positiivsed tulemused eelkõige Pariisi kliimakokkulepet käsitlevatel läbirääkimistel, kuid väga sageli ei suutnud partnerlus kasutada kogu oma mõjujõudu tulemuse mõjutamiseks. Selles vallas edu saavutamiseks peavad partnerriigid näitama üles oma pühendumist eesmärkidele, mille nad on endale seadnud Port Moresbys toimunud AKV riikide tippkohtumisel²⁶. Samuti nõutakse, et EL otsiks võimalusi paindlikkuse tagamiseks, et luua AKV riike ja AKV riikide hulka mittekuuluvaid riike (nt kõik vähim arenenud riigid või väikesed arenevad saareriigid) hõlmavaid liite.

4.2 Tugevale piirkondlikule lähenemisele rajatud paindlik partnerlus

Pidades silmas ühistele prioriteetidele, mis võtavad arvesse muutunud olukorda ja saadud kogemusi, rajatud suhte loomist, analüüsiti ja hinnati mõjuhinnangus²⁷ mitmeid tulevase vormi võimalusi (vt I lisa).

²⁵ Komisjoni talituste ühine töödokument: Cotonou partnerluslepingu hinnang (SWD(2016) 250 final)

²⁶ <http://www.acp.int/content/declaration-8th-summit-acp-heads-state-and-government-acp-group-states>

²⁷ Komisjoni talituste ühine töödokument: Mõjuhinnang AKV riikidega suhete tuleviku kohta pärast 2020. aastat (SWD(2016) xxx).

4.2.1 Valikud

Valikuteks on Cotonou partnerluslepingu aeguda laskmine ilma seda asendamata, aga ka praeguse lepingu asendamine uuega, kuid piiratud muudatustega. Viimane ilmselt ei suudaks lahendada olemasoleva lepingu tõsisemaid puudusi. Esimese valikuga võib kaasneda rohkem kulu kui tulu, sest sellega loobutakse 40-aastase partnerluse positiivsest *acquis*'st ja see vähendaks ELi rolli üleilmsel tasandil. Iseenesest partnerlust Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikidega ei seata kahtluse alla. Ent mõni sidusrühm siiski kritiseerib selle praegust lähenemist, sisu ja vormi.

Põhjalikumalt on hinnatud kolme muud valikut:

1) oluliselt muudetud partnerlus partnerriikidega. See valik kajastab alates 2010. aastal tehtud teisest Cotonou partnerluslepingu läbivaatusest toimunud arenguid, kuid ei taga vajalikku poliitilist sidusust värskemate piirkondlike strateegiatega ning see ei kajastaks piisavalt mandri (Aafrika Liit), piirkonna ja kohaliku tasandi üha suuremat tähtsust;

2) partnerriikidega sõlmitud suhete täielik regionaliseerimine kolme eraldi piirkondliku partnerluse kaudu (Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonnaga). See valik kajastaks täielikult mandri ja piirkondlikku mõõdet, kuid ei vastaks partnerriikide soovile sõlmida uuendatud partnerlus ELiga ja muudaks vähem ilmseks liitude loomise üleilmsedel foorumitel (nt UNFCCC või WTO);

3) kolmas alternatiiv on üks partnerriikidega sõlmitav leping, mis koosneb kolmest eraldi piirkondlikust partnerlusest Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonnaga, olles avatud teiste riikide tihedamaks kaasamiseks ühise raamlepingu alla. Raamlepingus määratakse kindlaks ühised väärtused, põhimõtted, olulised elemendid ja huvid, mis on osaliste vahelise koostöö aluseks, tuginedes Cotonou partnerluslepingu olulisele *acquis*'le. See sisaldaks ka üleilmses tegevuskavas olevaid konkreetseid koostöömehhanisme. Kolm piirkondlikku partnerlust tugineksid olemasolevatele partnerlustele (nt Aafrika ja ELi ühisstrateegia) ja integreeriks neid ning paneksid paika prioriteedid ja meetmed, mis keskenduvad kõigi kolme piirkonnaga sõlmitud partnerluse kava eripärale. See võimaldaks ELil ja partnerriikidel kehtestada algatusi kõige sobivamal tasandil.

4.2.2 Väljapakutud valik

Kolmas valik võimaldaks paremini lahendada probleeme õigel tasandil ja õiges keskkonnas subsidiaarsus- ja täiendavuspõhimõtetel, tunnistades samal ajal, et paljud praegustest üleilmse jätkusuutlikkusega seotud probleemidest vajavad üksikuid piirkondi ühendavaid meetmeid. See ühtib asjaoluga, et suurem osa ELi tegevusest toimub juba praegu riiklikul tasandil, sellele järgnevad piirkondlik ja alles seejärel AKV tasand. Kuna huvid Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna suhtes hõlmavad mitmeid probleeme, millele tooks kasu ühine tegevus, on ka konkreetseid huve, mis töötatakse välja eraldi. Nii Aafrika Liit kui ka piirkondlikud organisatsioonid (nt Lääne-Aafrika Riikide Majandusühendus, Lõuna-Aafrika Arenguühendus või Ida-Aafrika Ühendus) on olulised osalised, nagu ka muud piirkondlikud organisatsioonid (nt CARICOM/CARIFORUM Kariibi mere piirkonnas).

Samal ajal väldiks raampartnerlusleping kulu, mis kaasneb partnerriikidega partnerlusest keeldumisega rühmana, ja säilitaks Cotonou *acquis*, eelkõige seoses oluliste elementide ja majanduspartnerluslepinguga sidumisega. Need on kolme piirkonna puhul sarnased ning seetõttu pakuvad olulist mastaabisäästu neid aspekte arutada ja hallata pigem ühiselt kui eraldi eri rühmade või riikidega. See võimaldab arendada koostööd rahvusvahelisel tasandil ka peamiste ühtsete üleilmsete probleemide vallas. Liidu mõjujõud võib olla märkimisväärne, nagu kajastab Pariisi kliimakokkuleppe sõlmimisel võetud roll.

Võttes arvesse neid elemente, võimaldab väljapakutud uus vorm alles jätta kõik praeguse Cotonou partnerluslepingu väärtuslikud elemendid, kuid kõige olulisem on see, et see kehtestab õiged tingimused, et EL saaks vastata oma uutele eesmärkidele.

4.2.3 Laienemine AKV riikidest kaugemale

Raamlepingu valik võimaldab paremini kaasata ka AKV riikide hulka mittekuuluvaid huvitatud riike, et tagada sidusus, eriti seoses Aafrika-ülese mõõtmega (nt AKV-ELi partnerlus ning Aafrika ja ELi ühisstrateegia). See on oluline, sest see võimaldaks vajaduse korral ELil viia tegevuse geograafiline ulatus vastavusse konkreetsete eesmärkidega konkreetse riikide rühma puhul ja lisab diplomaatilist kapitali ELile oma huvide strateegilisemaks elluviimiseks. Sellega seoses on Põhja-Aafrikas AKV riikide hulka mittekuuluvate riikide, vähim arenenud riikide rühma ja väikeste arenevate saareriikide rühma üksikute AKV riikide hulka mittekuuluvate liikmete kaasamine eriti oluline. Asjaomaseid AKV riikide hulka mittekuuluvaid liikmeid tuleks tihedamalt kaasata, tagades samal ajal sidususe olemasolevate poliitiliste raamistikega (nt Euroopa naabruspoliitika) ja juba olemasolevate assotsieerimislepingutega.

4.3 Mitmetasandiline, mitut sidusrühma hõlmav partnerlus koos peamiste koostööpõhimõtetega

Partnerlus peaks põhinema mitmel põhimõttel. Seda tuleks pakkuda mitmetasandilise valitsemisüsteemi kaudu, mis võimaldab võtta meetmeid kõige sobivamal tasandil, kooskõlas subsidiaarsuse ja täiendavuse ning ka eristamise ja piirkondadeks jaotamise põhimõtetega. Partnerlus peaks tuginema ka mitut sidusrühma hõlmavale lähenemisele, mis ulatub kaugemale neist valitsustest, kes ei suuda probleemidega üksi toime tulla.

4.3.1 Peamised koostööpõhimõtted

Uute partnerluste aluseks peaksid olema järgmised peamised põhimõtted:

- dialoog;
- vastastikune aruandluskohustus;
- valitsuste ja valitsusväliste osalejate laialdane osalus;
- isevastutus.

4.3.2 Subsidiaarsus- ja täiendavuspõhimõtted

Partnerlus peaks kajastama ja integreerima piirkondlikku dünaamikat Aafrikas, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonnas. Selleks peaks ta tagama, et poliitiline kaasatus ja otsustamine toimub kõige asjakohasemal vastutustasandil, olgu selleks siis riiklik, piirkondlik, mandri või AKVd hõlmav tase.

4.3.3 Osalejad

Nagu juhiti tähelepanu avalikus konsultatsioonis ja hindamisel, tunnustatakse partnerluse mitut sidusrühma hõlmavat mõõdet, kuid seda tasub tugevdada. Sellega tuleks abistada erinevaid osalejaid, nii riiklikke kui ka valitsusväliseid osalejaid. Uus partnerlus peaks nende vastavaid rolle tugevdama. Need hõlmavad järgmist:

- riiklikud osalejad: riiklikud valitsused, parlamendid ning piirkondlikud ja kohalikud ametiasutused;
- piirkondlikud organisatsioonid (kaasa arvatud Aafrika Liit);
- AKV riikide hulka mittekuuluvad riigid ja
- valitsusvälised osalejad, kaasa arvatud kodanikuühiskond, majandus- ja sotsiaalpartnerid ning erasektor.

4.4 Parem partnerlus

Partnerlus peab määrama kindlaks sobivad vahendid, mis võimaldavad seatud prioriteetid kõige tõhusamalt teoks teha. See peab olema täielikult kooskõlas Addis Abeba tegevuskava (mis on osa tegevuskavast 2030) uue Euroopa arengukonsensuse väljatöötamise, Pariisi kliimakokkuleppe ja Cotonou partnerluslepingu hinnangust tulenevate soovitustega.

4.4.1 Mitmekesine partnerlus

Partnerlus peaks kohaldama eri rakendamismeetodeid kooskõlas tegevuskava 2030, Addis Abeba tegevuskava, ELi üldise välis- ja julgeolekustrateegia ning Euroopa arengukonsensusega²⁸.

4.4.2 Rakendamise viisid

Addis Abeba tegevuskavas sätestatakse uus paradigma ning nähakse ette tegevuskava 2030 rakendamise raamistik rahaliste ja mitterahaliste vahendite kaudu. See peaks olema partnerluse keskmes. See hõlmab siseseid meetmeid, võimaldades poliitikaraamistikke ja pulbitseva erasektori rolli, mille aluseks on toetav rahvusvaheline keskkond.

Partnerriigid peaksid keskenduma oma riigi rahanduses esinevate lünkade täitmisele tehtavatele jõupingutustele, kaasa arvatud täiustatud siseriiklike ressursside kasutuselevõtmine; avaliku sektori mõjusamad ja tõhusamad kulutused; ning võlgade haldamine. Tuleks edendada ausaid, läbipaistvaid, tõhusaid ja tulemuslikke maksusüsteeme

²⁸ Kohahoidja konsensust käsitlevale teatisele xxxx

ning avaliku sektori kulutuste raamistikke. Erilist tähelepanu tuleks pöörata maksustamise vältimise, maksude maksmisest kõrvalehoidmise ja ebaseaduslike rahavoogudega tegelemisele.

EL peaks ootama kombineeritud viise ja vahendeid, mis on hästi toimunud, tagades samal ajal suure paindlikkuse, mis võimaldab kohaneda tulevaste täiustustega. See peaks olema kooskõlas arengu tõhustamise põhimõtetega (sh isevastutus, läbipaistvus, vastastikune aruandluskohustus ja tulemustele keskendumine) ning seda peaks toetama poliitikavaldkondade arengusidususe rakendamine.

4.5 Partnerlus, mida toetab õige institutsiooniline ülesehitus

Institutsiooniline ülesehitus peaks kajastama partnerluse poliitilist olemust, seatud prioriteete, valitud vormi, koostöö tegemise viise ja erinevaid asjaomaseid osalejaid. See peaks võimaldama teha otsuseid ja meetmeid kiiresti ning tõhusalt. Olemasolev ühisinstitutsioonidel põhinev süsteem on osutunud kasulikuks kogemuste vahetamisel, kuid see on iganenud, sest see on liiga raske ja tülikas. On liiga vara täpsustada sel etapil vaadeldud institutsioonilist ülesehitust, kuid saab esitada mitu põhimõtet, mis määravad kindlaks selle kavandi.

Vastastikustel kohustustel põhineva ja eeskirjadega toetatud poliitilise partnerlusena tuleks seda rakendada mitmekihilise ja paindliku institutsioonilise struktuuri kaudu, mis soodustab ja hõlbustab dialoogi ühist huvi pakkuvates küsimustes. See peaks kasutama subsidiaarsus- ja täiendavuspõhimõtet, et täpsustada asjaomaste institutsionaalsete ja institutsioonideväliste osalejate erineval tasandil kaasamist.

Dialoog ja koostöö kõigil tasanditel peaks keskenduma vormile, mis oleks konkreetsete eesmärkide ja huvide elluviimise seisukohast parim, ning koos nende riikide ja piirkondlike organisatsioonidega või koostöövõrgustikega, mis toimivad konkreetsetes valdkonnas kõige paremini.

4.6 Partnerlus, mida toetab õigusraamistik

Tulevase partnerluse õiguslikul seisundil on tähtis roll selle rakendamisel, nagu kinnitas käesolevale teatisele lisatud mõjuhinnangus tehtud analüüs. Seetõttu on ELi poliitiline huvi kinnitada oma pikaajalist pühendumist uue partnerluse kinnistamise teel õiguslikult siduvaks lepinguks. Samal ajal peaks uus partnerlus jääma paindlikuks ja kiireks, et kohaneda oma edu ja pidevalt muutuva keskkonnaga. See on eriti asjakohane piirkondlike sammaste puhul. Need on peamised põhimõtted, millel tulevase partnerluse õiguslik seisund peaks põhinema ning mida tuleks täpsustada, kui partnerluse lõplikud prioriteedid ja peamised omadused on täielikult teada.

4.7 Järgmised sammud

Teatis on nõukogu ja Euroopa Parlamendi ning laiemate sidusrühmade, sealhulgas AKV partneritega peetavate arutelude alus ning selle eesmärk on koostada läbirääkimissuunistega soovitus.